

รายวิชาศิลปะ

รหัสวิชา ศ๑๖๑๐๑

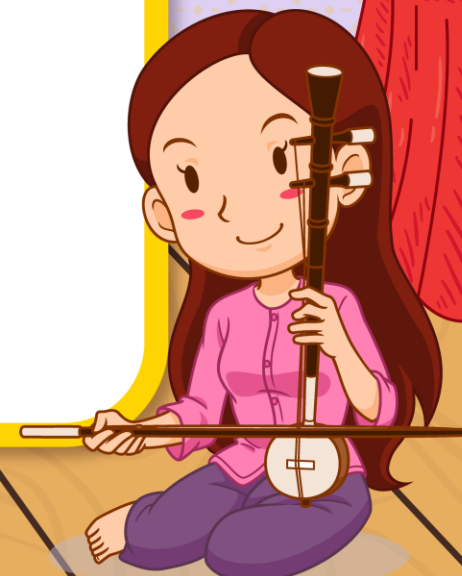
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง ดนตรีในยุคสมัย

ครูผู้สอน ครูจันทิมา อนุกุล
ครูปิยะณัฐ หนูรัตน์

ดนตรีในแต่ละยุคสมัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายดนตรีในยุคสมัยต่าง ๆ
๒. จำแนกเครื่องดนตรีในยุคสมัยต่าง ๆ
๓. ตระหนักและเห็นคุณค่าของดนตรีในแต่ละยุคสมัย

นักเรียนเคยพบเห็น
เครื่องดนตรีอะไรบ้าง

ยุคสมัยของดนตรีไทย

ยุคสมัยของดนตรีไทย

การจำแนกเครื่องดนตรีไทยตามยุคสมัย

สามารถจำแนกได้ ๔ สมัย ได้แก่

ยุคสมัยของคนตรีไทย

สมัยสุโขทัย

สมัยอยุธยา

สมัยธนบุรี

สมัยรัตนโกสินทร์

สมัยสุโขทัย

ชาวไทยมีความสนุกสนานกับการเล่นดนตรีและร้องเพลงกันมากดังที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง กล่าวถึงเครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัยได้จากวงดนตรีไทยในสมัยนั้น ได้แก่ **วงแตรสังข์** ที่ใช้บรรเลงในพระราชพิธีต่าง ๆ

สมัยสุโขทัย

ประกอบด้วยเครื่องดนตรีฝรั่ง แตรงอน
ปี่ฉมวก กลองชนะ บัณเฑาะว์ และมโหรีทึก
และมีวงปี่พาทย์เครื่องห้า ประกอบด้วย
ปี่ใน ขลุ่ยวง ตะโพน กลองทัด และฉิ่ง
นอกจากนี้ยังมีเครื่องดนตรี เช่น พิณ และซอสามสาย

วงดนตรีในสมัยสุโขทัย

ภาพจาก https://www.rpg23.ac.th/uploads/20130614094044aLLhme/contents/file_20210530220035.pdf

สมัยอยุธยา

เป็นช่วงที่บ้านเมืองมีศึกสงครามอยู่ตลอดเวลา
จึงทำให้ดนตรีไทยไม่เจริญก้าวหน้ามากนัก ยังคงมี
เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ เครื่องห้าเท่าเดิม จนมา
เพิ่มระนาดเอกภายหลังในตอนปลายสมัยอยุธยา

วงปี่พาทย์เครื่องห้า

ปี่

กลองทัด

ฆ้องวง

ตะโพน

ฉิ่ง

ระนาด

สมัยธนบุรี

มีวงศ์ดนตรี ๓ ประเภท คือ วงปี่พาทย์ วงมโหรี และ วงเครื่องสาย แต่มีเครื่องดนตรีของชาติต่าง ๆ เข้ามาในประเทศไทยหลายชนิด

ดังปรากฏในหมายกำหนดการของพระมหากษัตริย์ในสมัยนั้นว่า “ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิณพาทย์ไทย พิณพาทย์รามัญ มโหรีไทย ฝรั่ง มโหรีญวน เขมร ผัดเปลี่ยนกัน สมโภช”

วงมโหรีเครื่องสี่

ภาพจาก https://www.rpg23.ac.th/uploads/20130614094044aLLhme/contents/file_20210530220035.pdf

สมัยรัตนโกสินทร์

มีความก้าวหน้าทางดนตรีมาก

เริ่มจากสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้เพิ่มกลองทัดขึ้น

ในวงปี่พาทย์เป็น ๒ ลูก

และเพิ่มระนาดในวงมโหรีปี่พาทย์อีก ๑ ราง

สมัยรัตนโกสินทร์

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๒ เริ่มมีไข้พาทย์บรรเลง
ประกอบเสภา จึงได้นำเปิงมางมาติดข้าวสุก
ถ่วงเสียงให้ต่ำลง เรียกว่า สองหน้า
ใช้ประกอบการบรรเลงประกอบเสภา

กลองสองหน้าในสมัยรัชกาลที่ ๒

ภาพจาก https://www.rpg23.ac.th/uploads/20130614094044alLhme/contents/file_20210530220035.pdf

สมัยรัตนโกสินทร์

ในสมัยรัชกาลที่ ๓ มีผู้สร้างระนาดทุ้มและซออว่งเล็ก
ขึ้นมา ทำให้เกิดวงปี่พาทย์เครื่องคู่ขึ้นในสมัยนั้นนอกจากนี้ยัง
มีการนำปี่นอกเข้ามาผสมเข้าคู่กับปี่ใน และเครื่องดนตรีเดิม
คือ ตะโพน กลองทัด ฉิ่ง เช่นเดิม รวมทั้งมีวงมโหรีเครื่องคู่
เกิดขึ้น โดยมีการนำระนาดทุ้ม ซออว่งเล็ก และขลุ่ยหลีบ
ให้เข้าคู่กับเครื่องดนตรีที่มีอยู่เดิม

ระนาดทุ้มในสมัยรัชกาลที่ ๓

ภาพจาก https://www.rpg23.ac.th/uploads/20130614094044aLLhme/contents/file_20210530220035.pdf

ฆ้องวงเล็กในสมัยรัชกาลที่ ๓

ภาพจาก https://www.rpg23.ac.th/uploads/20130614094044aLLhme/contents/file_20210530220035.pdf

สมัยรัตนโกสินทร์

สมัยรัชกาลที่ ๔ วงปีพาทย์มีความเจริญมาก

มีระนาดทุ้มเหล็ก และระนาดเหล็ก

มาเพิ่มเข้าในวงปีพาทย์

และเรียกวงปีพาทย์นี้ว่า วงปีพาทย์เครื่องใหญ่

ระนาดทุ้มเหล็กในสมัยรัชกาลที่ ๔

ภาพจาก https://www.rpg23.ac.th/uploads/20130614094044aLLhme/contents/file_20210530220035.pdf

สมัยรัตนโกสินทร์

สมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เกิดวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์
รวมทั้งยังนำฆ้องชัยหรือฆ้องหุ่ยมา ๗ ลูก
เทียบเสียงเรียงลำดับตีห่าง ๆ
คล้ายกับเบสของฝรั่ง เพิ่มเข้ามา

วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ภาพจาก https://www.rpg23.ac.th/uploads/20130614094044aLLhme/contents/file_20210530220035.pdf

สมัยรัตนโกสินทร์

สมัยรัชกาลที่ ๒ การดนตรีมีความเจริญขึ้นมาก
โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้ง
กรมมหรสพ กรมบัญชาการ กรมโขนหลวง กรมพิณพาทย์
หลวง กลองเครื่องสายฝรั่งหลวง และกรมช่างมหาดเล็ก
สำหรับสร้างและซ่อมสิ่งที่เป็นศิลปะต่าง ๆ

สมัยรัตนโกสินทร์

สมัยรัชกาลที่ ๗ พระองค์ยังทรงพระราชนิพนธ์

เพลงราตรีประดับดาว เถา เพลงเขมรละออองค์
เถา และเพลงคลื่นกะทบฝั่ง ๓ ชั้น ต่อมาเมื่อหลัง
การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕
การดนตรีไทยได้ค่อย ๆ เลื่อมลง

สมัยรัตนโกสินทร์

จนมาถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไปแล้ว จึงได้มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยขึ้นใหม่ จนมาถึงปัจจุบันในรัชกาลที่ ๙ ก็ทรงพระปรีชาสามารถทางดนตรีสากลและพระราชนิพนธ์เพลงขึ้นหลายเพลงด้วย แต่พระองค์ยังทรงสนพระทัยการดนตรีไทย

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

การบรรเลง วงปี่พาทย์เครื่องคู่

เผยแพร่โดย สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

เผยแพร่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐

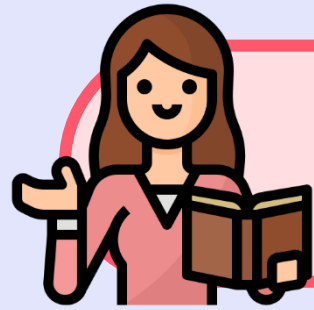
ที่มา https://www.youtube.com/watch?v=SBcMSmu_Hds

กิจกรรมวันนี้

ดนตรีในยุคสมัย

ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

ให้นักเรียนสรุปประเด็นสำคัญ
ของประวัติศาสตร์ในสมัยต่าง ๆ

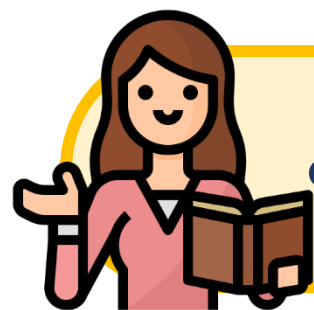
บทบาทครูปลายทาง

ให้ครูปลายทางควบคุมชั้นเรียนดูแล
ความเรียบร้อยและตรวจสอบ
ความถูกต้อง

สรุป

การเรียนรู้สำหรับวันนี้

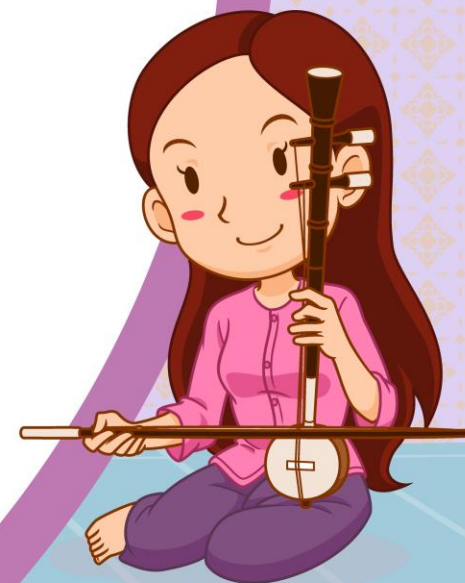

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

เครื่องดนตรีกับวัฒนธรรม

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th